

Формування вміння морального вибору дії як важлива задача виховання студентської молоді

А.В.КОЗЛОВ, Ж.О.ЦИМБАЛЮК, канд. наук з фіз. виховання

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С.Сковороди

Сучасний економічний та соціокультурний розвиток суспільства значно загострив проблему моральної культури молодого покоління. Відповідно до вимог життя, моральне спрямування сучасної освіти і виховання визначають як вагомий показник перспективності цивілізації і її самозбереження. Тому треба навчити підрастаюче покоління пізнавати себе, співвідносити свої наміри і сподівання з тим, щоб свідомо регулювати їх з огляду розумного вибору Добра, Істини, Краси.

Вирішуючи педагогічні завдання, які постають у світлі загальнодержавних пріоритетів, необхідно виховувати у студентської молоді здатність критично мислити, самостійно робити моральний вибір і відповідати за свої дії та їх наслідки. Саме актуалізація проблеми морального вибору дії дає можливість розкрити динамічну сторону моралі, побачити, як норми, принципи, моральні цінності та оцінки насправді діють у суспільних відносинах.

Як вважають вчені (С.Анісімов, В.Бакштановський, Л.Виготський, О.Дробницький, О.Титаренко та ін.), сформованість вміння морального вибору є одним з найважливіших етапів духовного становлення особистості і має певні складові: ініціатива суб'єкта; знання та осмислення індивідом етичних норм; компетентність особистості, її інтелектуальний, моральний та етичний досвід; свобода як духовний стан, самовідчуття людини.

Демократизація громадських стосунків приводить до зростання та розширення ролі свободи вибору, що пов'язане: із збільшенням числа об'єктів вибору (в усіх сферах і на усіх рівнях життя); з розширенням діапазону можливих варіантів поведінки, норм і цінностей; із залученням до процесу морального вибору усе більш широких мас людей (у тому числі і студентів); з відсутністю готових шаблонів і стереотипів вибору моральної поведінки в багатьох ситуаціях (немає зразка для наслідування і «правильної» відповіді на ситуацію); з неможливістю відхилитися, «делегувати» право і необхідність вибору іншому (проблему потрібно вирішувати самому, тут і зараз); з перенесенням акценту з норм заборонних на норми дозвольні і спонукальні.

Треба зауважити, що вивчення сучасної практики свідчить про недостатнє вміння студентами робити моральний вибір дії. Ми вважаємо, що цей недолік треба долати під час їх навчання у ВНЗ. Для цього

треба створити низку умов у навчально-виховному процесі ВНЗ, наприклад:

- посилити виховну спрямованість викладання філософії, етики, екології, правових, психолого-педагогічних дисциплін;
- створювати та розв'язувати під час аудиторних занять спеціальних проблемних моральних колізійних ситуацій зі складним моральним вибором дії;
- активізувати дослідницьку роботу студентів з оволодіння діагностикою сформованості вмінь морального вибору дії;
- залучати студентів до аналізу ситуації морального вибору у процесі проходження різних видів практики;
- організовувати у позааудиторній роботі самовиховання й самоосвіти студентів із завданнями з розвитку моральної самооцінки та оцінки.

Треба зазначити, що повсякденна практика студентського життя завжди створює різноманітний матеріал реальних моральних ситуацій. Для викладача, вихователя, куратора їх вчасний і ґрунтовний аналіз разом зі студентами – важливий шлях розвитку моральної свідомості, формування єдності слова і діла. Включені до виховної роботи колізійні ситуації дадуть матеріал для самостійного осмислення майбутніми фахівцями багатогранних проявів моральних явищ, будуть сприяти розвитку здатності правильно оцінювати той чи інший вчинок, здійснити правильний моральний вибір дії.

